

КРАЉЕВСКИ

БРОЈ ЧЕК. РАЧУНА 59.115.

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

БРОЈ 1 ДИНАР

ГЛАСНИК

НЕЗАВИСАН НЕДЕЉНИ ЛИСТ

УРЕЂУЈЕ РЕДАКЦИОНИ ОДБОР

Година I Број 16.	ГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА 50 ДИНАРА ПОЛУГОДИШЊА 25 ДИНАРА ОГЛАСИ СЕ ПРИМАЈУ ПО ТАРИФИ	КРАЉЕВО 28 децембра 1933 г.	Уредништво и администрација Цара Лазара 36 РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ	Издаје сваког Четвртка
----------------------	---	--------------------------------	---	---------------------------

Значај Задругарства

Задругарство у данашњем добу има скоро исти значај, као што га је имало и Хришћанство у времену његове појаве; и ово стога, што је Хришћанска идеја проповедала спасење људи од духовног ропства.

Задружна пак идеја има за циљ, да људе спаси од економског ропства и сувише великог експлоатисања од стране несавесних богаташа и зеленаша.

Поред ове идеје Задругарство жели, да људе духовно сједини, развије међу њима љубав, солидарност, узајамну помоћ и братство и у том погледу оно спроводи Хришћанску идеологију.

Задругарство има великог значаја и за привредни препорођај друштва, јер се преко њега спроводи рационална обрада земље; уводи бољу врсту стоке и живине, показује бољи начин прераде и произвођење продуката земљорадничких. Изводи Заједничка набавка справа и алата и семена као и јефтиног кредита, што је за привреду неопходно потребно.

Поред свега наведеног Задругарство врши и велику улогу у здравствено-хигијенском подизању народа.

Тога ради се Задругарство и дели на: кредитно, произвођачко-набављачко и здравствено.

Задругарство дакле има етички, економски и хигијенски значај особито у нашем народу који је услед дугих и тешких борби за слободу и државну самосталност доста заостао у сваком погледу од културних народа запада, који су се дуги низ година несметано развијали и културно подизали.

Задругарство у нашој земљи још није довољно развијено, али ће се оно сада у уједињеној и слободној оцабини свакако брзо развити.

Сво има у будућности да одигра видну улогу у препороду народном, само ако не скрене са првога пута и не изгуби етички значај, што може да буде, но о томе другом приликом.

Судић.

дела, да у колико више попушта Немачкој у толико ће њени прохтеви постајати још већи?

И кад се све то види онда се слеже раменима и каже: Ипак нам најбољи пример долази данас с Балкана Боље је измирење него ревизија.

Измирење не садржи у себи понижене онога, који као Бугарски, има заиста право да жели бољу судбину.

Што је тачно, тачно и у место да се силе догађаји разликујући фаталан свршетак, боље је бити стрпљив и учинити извесне жртве, које ће заиста донети

известан постојан и користан резултат.

Јер ако мир влада међу људима, вратићемо се раду, ублажићемо кризу и свако ће се наћи на оном месту које ће му користити. У осталом зар крајњи циљ свих наших напора није стварање једне европске породице на чијем огњишту ће свака држава била велика или мала уживати исто поштовање и користити се општим напретком.

Треба савладати пакосне неслоче па ћемо само по ту цену имати истински мир.

превод. из „Ле Дакибиен“

Шта је † Др. Антоњин Швехла
рекао пре годину дана — тестамент о народном јединству, слободи и напретку.

Праг. У говору над отвореним гробом бившег чехословачког министра председника Др. Антоњина Швехле је представник чехословачког Народног већа сенатор Др. Г. Соукуп изнео интересантне успомене и алањску посету истакнутих чехословачких политичара, учесника у борби за ослобођење, у Хостивару код А. Швехле, који је тада тамо боравио као реконвалесцент. 28 октобра прошле године смо ту били у Хостивару, — рекао је Др. Соукуп. Швехла је стајао свеж и чврст и говорио нам је читав сат. Пред нама је стајао велики пророк народа. Хватали смо сваку реч, која се могла утесати у мрамор. Нисмо мислили, да Швехла говори свој тестамент. Антоњин Швехла је тада рекао следеће значајне речи:

„Ја пет година нисам ништа знао. Пет година сам се занимао са смрћу. Умирање није трагично. Смрт није трагедија. Само када човек изађе из долине на брдо, види даље. Ја сам пет година у миру полагао рачун свога живота и испитивао билансију историје мога народа.“

Вама могу рећи, шта ме претискује таквом тежином. Другови, пазимо, да идемо добро. Дајмо главе на окуп, да више знамо. Пробудимо наша срца и нашу савест, да нам буду најсигурнији компас.

Отворено вам велим. Дне. 28 октобра није наша историја довршена. Не смемо се варати. Велим вам директно. То није крај него почетак. Не сме нас заслепити ни успавати никаква суета, нити претерано хвалење, да не превидимо стварно потребе народа. У нашем народу су нам и у сваком другом два пола. Један пол индивидуалног егоизма и други пол колективног алтруизма. Између та два пола мора се поставити споразум и хармонија. Богати се не смеју гордити у благостању и си-

ромашни не треба да очојав. у оскол.

Слободу нам нико не може дати. Слобода — то су вредности, које морају расти из нас и за нас. Мора нас све прожети, наше жене, нам децу, нашу будућност. То је секуларна дужност народа!

Слобода је исто родољубље. Али родољубље — то нису речи, него дела. Љубити свој народ све до личног самопожртвовања. Љубити и говорити истину и за цену душевног и физичког бола.

Ко је у рукама неког другог, тај је роб, јер само роб продаје своју судбину за прегршт, пиринча и сочива. Ко хоће слободу, не сме познати никакве изговоре. У његовим рукама мора бити брига. Слобода је брига. Где се јуче за мене брину други, морам се данас бринути сам.

Када нам је било најгоре, говорили смо: Можете нам узети све, али нам једно не можете узети: срце и мозак. Не можете нам узети идеју и идеал! Макенсен је могао малој Србији узети све, али на крају је слобода победила ропство, идеал убиство.

У нашој револуцији није било издајца. У нашој револуцији су говориле очи и одговарало је срце. Те наше чешке очи су говориле у затвору и говориле су у рововима. Како су то биле лепе, лепе, лепе и изложите очи! Из тих очију смо један другом прочитали све. У тим очима је било и срце. Не постоји астрономска цифра, која би могла изразити сву дубину одности тих наших срцаца и вредности љубави тих наших очију!

Могу вам рећи, да ћу се радовати када опет будем међу вама, кад будем могао опет почети и одлучно се пустити на посао. Ја верујем, а ко верује у народ, ко верује у слободу и напредак, ништа га не може пољуљати и неће пољуљати.“

МИР

Данас се много говори о миру. Има земаља и политичких фактора које га искрено желе а има их и таквих који о њему говоре али га не желе.

У прву категорију долазе оне земље, које сматрају да је свет и сувише много пропатио од 1914 — 1918 год те не желе стварати нову жалосну епопеју још под страшнијим и несрећнијим садашњим околностима а зарад неког сумњивог резултата.

Ове земље више воле плодну међународну сарадњу него истичане на тапет територијалних и других питања, која би довела до поновног рата у најкраћем времену.

Те се земље енергично противе идеји хегемоније великих сила израженој од стране Мусолинија у његовом четворном пакту. Оне сматрају да све земље могу радити на коначном учвршћеном миру само у оквиру Друштва народа.

Али хитлеризам у Немачкој не жели сагласност с оним земљама где се овако мисли, јер су ње-

гови апетити велики а амбиције безграничне.

Исто тако и Мусолинију је неугодно у тако братској атмосфери за мир, јер су му сваког момента потребни узбуђујући догађаји помоћу којих ће држати свој народ у неизвесности и тако себе и свој фашизам учинити неопходним.

Али како и Енглеска чини двосмислена осмејкивања на Немачку, Италију и остале потраживане територијалне ревизије то се свет у чуду пита докле ће то тако ићи.

То заиста не води разоружању Немачке, јер је напротив највећа жеља Хитлерова да се што јаче наоружа.

Исто тако то неће допринети добрим односима француско-немачким, јер Немачка би хтела успостављање ових односа преко дења најбољих пријатеља француске истичући стално своју жељу за ревизијом Версаљског уговора.

Хоће ли се жртвовати цео свет да се Хитлер стиша?

Зар Француска није већ уви-

Заједница дома и школе

Заједница дома и школе Краљевске гимназије приредила је 23 ов. м. своје прво посело у сали хотел „Југославије“. Посело је било врло добро посећено нарочито од стране ђачких родитеља из реда чиновника. Пожелети је, да и ђачки родитељи из реда трговаца и занатлија којих је у нашој вароши већи број поклоне у будуће већу пажњу овој корисној установи.

Госте је на овом вечери поздравно претсеник Заједнице дома и школе г. Анимовић Сава, адвокат.

У свом говору г. Анимовић је истакао важност и значај ове установе у погледу моралног, интелектуалног и физичког васпитања наше омладине. Подвукао је успех сличних организација у другом местима наше отаџбине.

После поздравног говора ученици-це гимназије извели су позоришни комад „Покондирена тиква од Ст. Половића“. Игра ученика-ца била је одлично изведена. Сви су своје улоге одиграли с потпуним разумевањем тако да је публика била толико одушевљена да им је неколико пута на отвореној позорници срдечно аплаузирала.

Режију је водио г. Грабовач Ива, сурплент.

Са задовољством констатујемо, да је Заједница дома и школе учинила одличан избор председника у личности г. Анимовића Сава, адвоката, јер је г. Анимовић за ово кратко време од оснивања заједнице показао пуно воље, љубави и разумевања за ову установу.

Миђун М. Павићевић

САМО ВОДЕ И МЕДАЉА

Дошао Краљ Александар Карађорђевић године 1925 први пут у Братоножиће. Окупило се силан свет, да види Краља. Краљ, расположен, руковао се са појединим сељацима и запитао их.

Имате ли што нарочито да тражите, или да се на кога жалите?

Немамо, Господару, Добро смо, у Твоје здравље, ништа нам не фали само мало воде и по једна медаља, — одговори један од сељака.

Краљ, задовољан, нареди, да се о његовом трошку и Братоножићима подигне бистијерна и да се појединцима дарују ме даље.

Четовање Љаца Асова

Пре осамдесет година, пошао Љацо Асов Мирашевић са неколико својих другова у чету, у северну Албанију, да тамо убију којег Арнаутина, или доведу каквакв плијен. Овом приликом није им испало за руком, да убију кога; али им плијен од чети-

ри — пет волова није умакао, него су их дотерали у Куће, у село Сјенице. Љацо и другови волове одмах поклаше и у Љацовој кући почеше да деле плијен. Арнаутин, чији су волови били, већ је био стигао на врата од авлије Љацова и то трагом за воловима, носећи собом меру, којом је мерио стопе својих волова Несумњајући, да је нашао, пошто му је Љацо као четник био познат, јавно се са врата од авлије Љаци и позвао га, да изађе. Љацо чим га је чуо и видио кроз прозор од куће, знао је, у чему је ствар, па изашао и упитао га:

— Шта има ново?

— Арнаутин му одговори:

— Нетко мије ове поћи покрај волове и догнао траг да ове твоје авлије.

Љацо му без икаквог оклевања одговори:

— Људи знаду, да ја идем у чете, па је неко хтео да ми подвали; но дочекај ме, да узмем талалови спроводени.

Поврати се у кућу, стави велики скадарски талоган на себе и узме под талоган волвску ногу, па онда крене од куће са Арнаутином, рекавши му:

— Иди ти туда, а ја ћу овуда, како ћемо моћи да се гледамо и ако га наиђеш на патраг,

зовни ме, а и ја ћу тебе.

Разуме се, Љацо је, као познавалац терена, изабрао за себе пут, којим је од прилике, кад би неко ишао туда, имао и проћи, па кад је дошао на место, гди је није било камењара него земља, где је би се видео траг волова, Љацо са воловском ногом, коју је носио, забодје у земљу на неколико места и то ујини тако, да ни арнаутском оку није могло изгледати ништа друго, него да су прошли туда његови волови. Онда Љацо зовне Арнаутину и рече:

— Ево овуда фрешки (свежи) траг, да су прошла нечија говеда, а ну виђи да није мера од твојих волова?

Арнаутин се сагне и измери

и збиља, мера се поклапала. Онда продуже даље у истим правцу и Љацо понови на неколико места, све тако, док је дошао на Морачу, на границу између Кућа и Пипера. Тада Љацо рече Арнаутину:

Ево види, да је неко хтео, да ми подвали и да ме завади с најближим комшијама и солилебницима.

Арнаутин се увери у поштење Љацова и замоли га, да му опрости, што га је био оптеретио, да га прати. Љацо му, разуме се, опрости, и изљуби се. Арнаутин пође кући, јер даље није смео ићи у Пипере, гдије је била црногорска граница, а Љацо се поврати с воловском ногом кући.

Брига за неупослене

(Један апел Општини Краљевској)

У свима културним Државама старање о незапосленим јавна је дужност Државе и Општине. Државе и Општине у своје буџете уносе нарочите и довољне суме из којих помажу незапослене.

Помагање се врши на два начина: Путем запослења на јавним радовима и путем новчате помоћи.

Још у јеку летње сезоне ми смо имали у нашем малом граду приличан број незапослених радника. Грађевинство је ишло врло слабо. А у приликама слабе индустријске развијености, какве су наше, грађевинство и код нас представља једну од најзначајнијих грана за уживљавање привредне делатности.

У другим привредним гранама, где је рада било, наднице и плате су биле тако ниске, да се са њима није могло да сведе крај крајем ни у пуног уопслења. Далеко се од тога да би се од редовних надница могло ма шта метнути на страну за обезбеђење преко зиме.

Наше Јавне Берзе Рада па и радничке синдикалне организације биле су у сред летње сезоне принуђене да издају неупослене потпоре. Јавне Берзе Рада и Радничке организације већу пред зимом јер незнају одакле да набере довољно средстава, ради обезбеђења оних којима је помоћ неопходна.

Издаци у току ове зиме за издржавање незапослених радника и намештеника у нашем месту биће већи него једне године до сада.

Док се не проведе обавезно осигурање радника и намештеника у незапослености поред Државе дужне су и Општине да кроз зимске месе-

це обавезно предузму иницијативу и бригу за помагање неупослених својих грађана.

Ми овим апелујемо на Управу Општине Краљевске, да уз припомоћ свих јавних корпорација и имућних грађана у нашем месту предузме бригу за неупослене онако исто како су то већ мисле Општине у нашој Држави учиниле.

Савез градова за незапослене

Конгрес Савеза Градова на седници 22 октобра т. г. бавио се, поред осталих питања и питањем збрињавања неупослених радника. После исцрпног реферата г. Слободана Видаковића Конгрес је усвојио резолуцију која гласи:

До доношења Закона о Самоуправним Финансијама, а у времену тешке привредне кризе, све веће неупослености и социјалних невоља у градовима, кад градске Општине из редовних средстава једва подмирују најпречне потребе неминовна је нужда, да се градовима дозволи завођење дажбина за чисто социјалне сврхе, којима би се ради сузбијања неупослености оптеретили имућнији слојеви грађанства, који тај терет неће тешко осетити.

Скупштина пчелара

У недељу 24 ов. м. одржана је скупштина пчелара срез а Жичког у хотел Београду. На овој скупштини извршен је избор управе.

Чехословачка и Чехословаци

Међу многобројним чехословачким ратницима крајем XIX и почетком XX в. највише се истакао Тома Масарик, чија је научна и политичка делатност огромно много допринела политичком препорођају Чехословачке.

Масарик је, и као мислилац и као практични политичар, све више постајао убеђен да до ослобођења Чехословака и осталих Словена у Аустрији може доћи само корз једну револуцију, а никако мирним путем и реформама. Зато је на почетку европског рата 1914 г.

Масарик прокламовао начело: „Изгубили смо Слободу у пламену и крви, — крвљу и жезлом имамо је повратити! Напустивши Чешку са неколико својих млађих сарадника, ставља се у иностранству на чело револуционарног покрета противу Аустро — Угрске. Имао је двојак задатак: да прикупља и организује за рат и борбу своје саплеменике изван граница централних сила, и да информиса и задобије јавно мњење савезничких народа, и њихове меродавне факторе, за чехословачке народне идеје.

У раду у оба правца имао је великог успеха, уз сарадњу Бенеша и научника Стефаника.

Да дође до радикалног преокрета у схватању аустроугрског проблема помагла је много Масарикова висока научна и морална репутација у највишим светским духовним круговима. Но сигурно да све то неби било довољно да се срећно изведе остварење највишег циља — самосталности и слободе народне, да се Масарик није ставио на чело покрета за стварање народне војске — чехословачких историчара Палацког Главну реч је водио Шафарик „Народ се јавља за баштину која му је од Бога остављена“. Конгрес је

био растурен, није дао никакве непосредне политичке резултате, али је поставио јаке основе националном буђењу, и поред тога што је Аустрија, након угушења револуције, завела крајњу реакцију и апсолутизам. Али после изгубљеног рата с Италијом 1859, Аустрија доби устав. По томе уставу све важније ствари је решавао централни парламенат, а права земаљског сабора била су врло ограничена. Уз то је изборни закон Немцима осигуравао већину. Видећи да у парламенту не могу ништа постићи, Чеси су га напустили. Тада је Палацки рекао: „Били смо пре Аустрије, бићемо и после ње“.

После пораза у рату с Тур-

Користи ђд лана

Лан се у нашој околини врло мало сеје, онолико колико је то потребно нашем сељаку само за израду кућевног ланеног платна, али кад би наш земљорадник знао колико му лан може додати користи, он би му посветио много већу пажњу. — Како се лан гаји и како се од њега добива ланено платно, то је свакоме сељаку добро познато, а нарочито женама у селу, али да то нису једне користи, које се могу из лана извући, верујем да многи незнају па зато овај чланак упућујем баш том нашем земљораднику — сељаку, указујући му на друге могуће користи од ланеног семена и начина на који се може та корист извући.

Од ланеног семена може се добити одличан зејтин. Тај зејтин се израђује на овај начин: ланено семе самеле се у воденици, затим се то ланено брашно стави у ступу и туче се док не постане житко, па се онда стави у крпе и помоћу ручних стискалица — преса исцеди се зејтин.

Та преса састоји се из двеју дасака или греда које су везане једним шрафом помоћу кога се увијањем истога стежу и тако се зејтин исцеди. Овако хладно исцеђени зејтин одличан је за јело, сладак и без мириса је. То је онај исти који се највише тражи и троши. Осим тога колачи из којих је зејтине исцеђен врло добра су храна за стоку и продају се одлично како у нашој земљи тако и у иностранство, а нарочито се много извозе у Швајцарску. У нашој, нарочито у Словеначкој, народ се прилично бави израдом овог зејтина, који је и бљи и јефтинији. 14 пољопривредника из села Голо-

брда у Словеначкој произведу око 15 — 20 вагона зејтина или ланеног фирмеца. Из 100 кг. ланеног семена може се добити 28 до 29 кг. зејтина. Осим тога, тамо постоји и једна сеоска задруга за израду зејтина и фирмеца и она производи 7 до 8 вагона зејтина. Поред те задруге постоји и доста велики број људи који сами раде и израђују зејтин.

Сељаци израђују као зејтин тако и фирмеца који се добива кувањем ланеног семена, само у зимском добу.

Из све и овакве кућевне израде зејтина развиле су се две велике фабрике, од којих једна за 8 сати рада изради 5 до 600 кг. зејтин, а друга 1500 кг. али зејтина из свих фабрика није добар као онај који сами сељаци израђују, јер се не цеди хладан као што то сељаци чине.

Те две фабрике као и други произвођачи ланеног зејтина и фирмеца откупљују све ланено семе колико год им се понуди, па га чак из Бомбаја у Индији довози у колико га немогу купити у нашој држави.

Фабрика које откупљује ланено семе јесу обе у Словеначкој, једна је „Јуб“ у Медводама, а друга, Забрета и Комп у Краљу.

Ред. Николић

За Његошев споменик

Обих дана одржана је скупштина Одбора за подизање споменика Петру Петровићу Његошу у Београду под председништвом Митрополита Црногорско приморског Г. Др Гаврила Дожића.

Мићун М. Павићевић:

Књижевност:

Црногорско правосуђе и правно схваћање у Анекдотама

Ова је књига написана необично снажним и концизним стилем, класичним и пластичним језиком, пуна најдрагоценијег етичког, етничког, психолошког, историјског, правног и социјалног градива из политичког и државног живота Црне Горе, Црногорана и њихових митроносних и круноносних Господара. Као увод књизи долазе две необично сериозне и научне студије од двојице правих капацитета светског гласа и то: Дра Живојина Перића, професора грађанског права на Београдском универзитету и Др. Метода Доленца, професора кривичног права на Љубљанском универзитету.

О Павићевићевим „Црногорцима“ који су востани популарни и ван граница наше отаџбине, дали су најповољнија мишљења и позитиван суд, прве главе науке и литералне критике, као: Др Гавро Манојловић, председник Југословенске академије наука, Др. Богдан Поповић, Др. Полић, Др. Ђорђевић, Др. Шишић, Др. Андрић, Др. Ердечић, Др. Жупанић, Др. Пупин, Др. Слешчевић, Др. Геземан, Др. Прегељ, Др. Радојчић, Врхсвац, председник Матице српске и стотинама људи.

Књига је лепо опремљена, украшена пицевом сликом, огниже 260 страница у октав формату, а цена јој је од Дин 30 — брожирана, а Дин 40. — увезана осим поштарине.

„ТХЕМИС“
накљадни завод правничких књига Загреб, Гадичева ул. 26, тел. 2070

Посело „заједнице дома и школе“

У сали хотел „Југославија“ 23. овог м-ца оvd „Заједница дома и школе“ прередила је своје прво посело, са позоришним комадом „Покондирана тиква“ од Ст. Поповића, које је у потпуности успело. Н-могу пропустити прилику и грех би био да не похвалим игру младих ученика-ца, који нису жалели времена и труда да своје улоге креирају, а нарочито ученица Јовановић Јелена, која је својом игром очарала публику. Не мање заслужују похвалу Томић Милан, Вукотић Даринка, Петровијевић Радмила и Петровић Момчило, којима је публика у више махова аплаудирала.

Не мање заслужује похвалу Г-н Иво Грабовац, суплент, који је као редитељ знао да од малих ученика-ца створи велике акторе.

Радовало би нас када би се овакве приредбе што чешће приредивале, јер се истом даје могућност њајким родитељима, да се боље упознају међу собом, а исто и са наставницима.

Узајамном сарадњом Родитеља и Наставника, постићи ће се и жељени циљ.

М. К. Петровић
глумац

Пажња

На захтев публике Заједница дома и школе приредиће по други пут успели позоришни комад „Покондирана тиква“ од Ст. Поповића у суботу 30 ов. м. у сали хотел „Југославије“. Почетак у 8 и по часова у вече. Улазница 5 динара.

Молимо све оне, који до сада нису послали претплату да то одмах учине. — Претплата износи годишње 50 да полугодишње 25. динара.

ском, бечка влада је и сама увидела да се централистички систем не може одржати, али, плашећи се превласти Словена због њихове бројне надмощности, Немци и Мађари се сложе да државу црпе на основи дуализма. Ова је изазвала незадовољство свих Словена. Бечка је парламенат — Доцније су Чеси напустили и земаљски сабор. Оваква опструкција је имала успехе, јер је убрзо дозвољено да, поред немачког и чешки језик буде званични, а уз то је и прашки универзитет, понемчен у XVIII в., подељен 1882 на Чешки и Немачки. Тада су се Чеси вратили у парламент. Почеле су се оснивати политичке странке, са вођима међу којима су се истицали Крамарне и Масарик.

У ова доба, кад је, услед апсолутизма, завладала у народу апатија и резигнација, тако да је то претило уништењем сваке националне свести, положени су темељи једне установе, која је много више него и политика, тргла народ из мртвила. То је прво соколско друштво у Прагу, које су основале Д-р Мирослав Тирш

и Јинорих Фигнер, 1862 год. Из Прага се соколски покрет брзо раширио, и обухватио цео Чешки народ. „Ко је Чех, тај је соко“. Соколство је произвело у Чешкој не само темено окрпљивање, већ и легија, које ће се појавити на свима европским бојиштима, да својим јунаштвом и својим крвљу искупе народну слободу.

Ради тога 1917 г., Масарик је у Русији, или се због револуције повлачи преко Сибира са својом војском. Одатле одлази у Америку, да прихвати као своју идеју о самоопредељењу и потпуном ослобођењу малих народа средње Европе.

У лето 1918 пред одачну, битку савезничке владе, једна за другом, признадоше Париско народно веће као легалног преставника Чехословака, а чехословачке легије као ратујућу савезничку страну.

Кад су с јесени 1918 савезничке војске стале задавати смртне ударе Централним силама Масарикова привремена влада прогласи 18 октобра 1918 независност народну и збацивање Хабзбурга с Чешког престола. Десет дана доцније, 28 окто-

бра, Наравно веће у Прагу прогласи да се Чехословачке земље отржу од двојне монархије, и да се сједињују у једну јединствену државу. 14 новембра скупштина је Чехословачку прогласила Републиком, а за првог председника изабрала највећег сина свога народа Тошу Масарика.

Уговорима о миру новој су држави утврђене границе, тако да Републику сачињавају покрајине: Чешка, Моравска, Словачка, Прикарпатска Русија и један део Шлезеје. Заузима средишни положај између алпских и карпатских земаља: има развучен облик, са развученим границама. Али су јој прилике за привредни развој врло повољне. У овим околностима и својим особинама, вредноћом, штељивошћу, трезвеношћу, Чехословаци су успели да своју земљу организују и ставе на тако здраве основе, да спада у ред најнапреднијих земаља Европе.

Развија се под врло повољним условима и земљорадња и индустрија ст трговином. Захваљујући рудном богатству, нарочито у Сољу и гвожђу, развила се

разноврсна индустрија: ткачка и метална, стакларска и порцуланска. Али нарочито место има индустрија пива и шећера. Фабрика пива има преко 600, а фабрика шећера 171; затим постоји око 1000 фабрика шпиритуса, преко 10 000 млинова, 380 фабрика за прераду воћа и поврћа, иско 800 млекара.

Као последица економски развијеног живота створени су разни облици социјалног удруживања и задругарства, а ово је утицало на разне просвећености и образованости народа. Чехословачка обилује разноврсним школама. Основних школа има око 15000, стручних, средњих и виших школа такође је много. Поред три потпуна универзитета и великог броја средњих школа има преко 2000 занатско — индустријско и преко 200 трговачких. Постоји велики број завида за абнормалну децу. Чеси су познати као музички образован народ, и у сваком већем месту имају музичких школа. Пољопривреда је на високом ступњу, опет благодарећи одлично организованом пољопривредној настави у једној пољопривредној академији.

М. Антоновић, проф.